

STAATSBLAD VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

404 **BESLUIT** van 29 oktober 1964, houdende maatregelen ter uitvoering van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst (Besluit gewetensbezwaren militaire dienst).

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Defensie en van Justitie van 21 augustus 1964, afdeling Dienstplichtzaken, nr. 28.768-C;

Gelet op de Wet gewetensbezwaren militaire dienst¹⁾;

De Raad van State gehoord (advies van 30 september 1964, nr. 70);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 26 oktober 1964, afdeling Dienstplichtzaken, nr. 28.768-E;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. „de wet”: de Wet gewetensbezwaren militaire dienst;
- b. „Onze Minister”: Onze Minister van Defensie;
- c. „de verzoeker”: hij die een verzoek heeft gedaan als bedoeld in artikel 3 der wet;
- d. „de commissie”: de commissie van advies, bedoeld in artikel 5 der wet;
- e. „de voorzitter”: de voorzitter van de commissie of, voor zover het tegendeel niet blijkt, het lid van de commissie dat als voorzitter fungeert;
- f. „de secretaris”: de secretaris van de commissie of, voor zover het tegendeel niet blijkt, een der substituut-secretarissen;
- g. „de erkende gewetensbezwaarde”: hij wiens bezwaren tegen de vervulling van militaire dienst van welke aard ook, overeenkomstig de bepalingen der wet zijn erkend als ernstige gewetensbezwaren.

2. Voor de toepassing van dit besluit wordt de erkende gewetensbezwaarde, die in het centrale bevolkingsregister is opgenomen, geacht te zijn opgenomen in het bevolkingsregister van de gemeente 's-Gravenhage.

3. Waar in dit besluit overigens uitdrukkingen voorkomen, als in artikel 1 der wet vermeld, worden deze verstaan in de zin als in dat artikel omschreven.

HOOFDSTUK II

Erkenning van bezwaren als ernstige gewetensbezwaren

Artikel 2. Tenzij Onze Minister anders bepaalt, wordt aan de verzoeker die vóór zijn opkomst in militaire dienst, of binnen tien dagen daarna, een verzoek tot erkenning van zijn bezwaren als ernstige gewetensbezwaren heeft gedaan, in afwachting van de onherroepelijke beslissing op het verzoek uitstel verleend van de militaire verplichtingen.

Artikel 3. 1. De commissie is samengesteld uit ten minste zestien leden.

2. Uit de leden worden door Ons een voorzitter en een of meer vice-voorzitters benoemd.

Artikel 4. 1. Aan de commissie worden toegevoegd een secretaris en ten minste drie substituut-secretarissen.

2. De secretaris wordt door Ons benoemd en ontslagen.

3. De substituut-secretarissen worden door Onze Minister benoemd en ontslagen.

4. De secretaris regelt de werkzaamheden van het secretariaat.

Artikel 5. 1. De commissie stelt onder goedkeuring van Onze Minister en Onze Minister van Justitie een reglement vast, waarin worden geregeld:

- a. het rooster der zittingen waarin onderzoek naar gewetensbezwaren plaatsvindt;
- b. de deelneming van haar leden aan de zittingen, zulks op zodanige wijze, dat een zo groot mogelijke spreiding van levensbeschouwing ter zitting wordt bevorderd en dat zo mogelijk rekening wordt gehouden met de levensbeschouwing van de verzoeker;
- c. de frequentie van haar plenaire vergaderingen;
- d. hetgeen verder omtrent de werkwijze der commissie regeling behoeft.

2. Het reglement wordt door de zorg van Onze Minister gepubliceerd in de *Staatscourant*.

Artikel 6. 1. Omtrent iedere verzoeker worden door de zorg van Onze Minister inlichtingen verzameld die inzicht kunnen verschaffen in de aard van de bezwaren van verzoeker. Tot deze inlichtingen worden in elk geval gerekend een sociaal voorlichtingsrapport, alsmede — tenzij de verzoeker weigert zijn medewerking daaraan te verlenen — een rapport van een psychiatrisch onderzoek.

2. Zodra een zaak naar het oordeel van Onze Minister voldoende is voorbereid, zendt hij het verzoek en de daarop betrekking hebbende bescheiden om advies naar de commissie.

Artikel 7. 1. De op een zaak betrekking hebbende bescheiden worden gedurende een termijn van veertien dagen bij het secretariaat van de commissie ter inzage gelegd. In bijzondere gevallen kan de voorzitter deze termijn verkorten. De verzoeker kan binnen de termijn, welke hem door de secretaris wordt medegedeeld, van de bescheiden inzage nemen en daarvan op zijn kosten — volgens het tarief vastgesteld bij artikel 1 van Ons besluit van 23 maart 1962, *Stb.* 89 — afschrift ontvangen.

2. Het rapport van het psychiatrisch onderzoek wordt, tenzij de voorzitter in een bijzonder geval anders beslist, niet ter inzage gelegd. Wel wordt een door de psychiater opgestelde en voor de verzoeker bestemde samenvatting van de conclusies van het rapport bij de in het vorige lid bedoelde bescheiden overgelegd. Deze overlegging blijft achterwege in de gevallen waarin het belang van de verzoeker zich daartegen naar het oordeel van de psychiater bepaaldelijk verzet.

3. Bescheiden of gedeelten daarvan, ten aanzien waarvan Onze Minister heeft bepaald, dat geheimhouding om gewichtige redenen geboden is, worden niet bij het secretariaat van de commissie nedergelegd en niet ter inzage of in afschrift verstrekt, noch op andere wijze middellijk of onmiddellijk kenbaar gemaakt. De commissie bepaalt, in hoeverre zij met bescheiden, als in de vorige volzin bedoeld, bij haar advies rekening zal houden.

Artikel 8. 1. De secretaris roept de verzoeker op om door de commissie ter zitting te worden gehoord.

2. Indien de verzoeker zonder aannemelijk bericht van verhindering aan de oproep geen gevolg geeft, doet de secretaris hiervan mededeling aan Onze Minister, die ter zake zo nodig een onderzoek instelt.

¹⁾ Wet van 27 september 1962, *Stb.* 370.

3. Acht Onze Minister de reden van niet-verschijnen aannemelijk, dan wordt de verzoeker alsnog in de gelegenheid gesteld door de commissie te worden gehoord.

4. Indien naar het oordeel van Onze Minister voor het niet-verschijnen geen aannemelijke reden bestaat, dan wel indien blijkt dat de verzoeker geen gebruik wenst te maken van de gelegenheid om te worden gehoord, doet Onze Minister daarvan mededeling aan de commissie, met verzoek advies uit te brengen zonder de verzoeker te horen.

Artikel 9. 1. De verzoeker kan bij de secretaris een aanvraag indienen meerderjarige personen toe te laten tot het bijwonen van de zitting gedurende het onderzoek. Deze aanvraag bevat de geslachtsnaam, voornamen en leeftijd van deze personen, alsmede hun relatie tot de verzoeker. Indien de voorzitter afwijzend op het verzoek beslist, wordt dit aan de verzoeker medegedeeld onder opgaaf van redenen.

2. Personen, toegelaten tot de zitting, kunnen alleen met toestemming of op uitnodiging van de voorzitter inlichtingen omtrent de verzoeker verschaffen.

Artikel 10. 1. De commissie kan in het belang van het onderzoek Onze Minister om aanvullende gegevens verzoeken.

2. De commissie kan de verzoeker andermaal ter zitting horen, indien zij dit in het belang van het onderzoek wenselijk acht.

Artikel 11. 1. Na afloop van het onderzoek beraadslaagt de commissie in raadkamer omtrent het aan Onze Minister uit te brengen advies.

2. Het advies wordt vastgesteld bij meerderheid van stemmen. Het is met redenen omkleed. Het lid, dat een van de meerderheid afwijkende mening is toegedaan, kan daarvan doen blijken in een afzonderlijk advies, hetwelk bij het advies van de commissie wordt gevoegd dan wel daarin wordt opgenomen.

Artikel 12. 1. Van elke gewone zitting van de commissie houdt de secretaris proces-verbaal, hetwelk in ieder geval door de voorzitter en de secretaris wordt ondertekend.

2. Het proces-verbaal behelst de namen van de aanwezige leden, van de verzoeker en van de op diens verzoek toegelaten meerderjarige personen. Het houdt voorts een samenvatting in van hetgeen in de zitting met betrekking tot de zaak voorvalt, met name van de aan de verzoeker gestelde vragen en de door hem gegeven antwoorden.

3. Indien aan meerderjarige personen toelating tot het bijwonen van de zitting is geweigerd, alsmede indien toegelaten personen op last van de voorzitter de zitting hebben verlaten, wordt daarvan onder opgaaf van redenen melding gemaakt in het proces-verbaal.

Artikel 13. Het advies en het proces-verbaal worden met de overige op de zaak betrekking hebbende bescheiden toegezonden aan Onze Minister.

Artikel 14. 1. Indien het proces-verbaal of het advies van de commissie Onze Minister daartoe aanleiding geeft, kan hij de zaak nogmaals bij de commissie aanhangig maken, onder mededeling van gerezen bedenkingen en met verzoek nader van advies te dienen.

2. De artikelen 7 tot en met 12 zijn met betrekking tot de hernieuwde behandeling voor zoveel nodig van overeenkomstige toepassing.

Artikel 15. Indien Onze Minister op het verzoek om erkenning beslist in afwijking van het door de commissie uitgebrachte advies, geeft hij daarvan kennis aan de commissie.

Artikel 16. 1. Ten laste van 's Rijks kas genieten de voorzitter, de vice-voorzitters en de leden een vacatiegeld, waarvan

het bedrag wordt vastgesteld op de voet van het Vacatiegeldenbesluit 1922 (Stb. 1921, 1452). Aan de secretaris en de substituut-secretarissen kan door Onze Minister een vergoeding worden toegekend.

2. Ten laste van 's Rijks kas genieten de voorzitter, de vice-voorzitters, de leden, de secretaris en de substituut-secretarissen een vergoeding voor reis- en verblijfkosten waarvan het bedrag wordt vastgesteld op de voet van het Reisbesluit 1956 (Stb. 1956, 43).

Artikel 17. Aan de verzoeker die wordt opgeroepen:

a. tot het ondergaan van een psychiatrisch onderzoek;

b. om in verband met zijn verzoek om erkenning te worden gehoord door de commissie,

wordt na verschijnen een tegemoetkoming toegekend voor reiskosten en wegens loonderving overeenkomstig door Onze Minister te stellen regelen.

Artikel 18. Onze Minister draagt er zorg voor, dat de commissie beschikt over een passende lokaliteit.

Artikel 19. Bij het afschrift van een beschikking als bedoeld in artikel 6, tweede lid, der wet wordt aan de verzoeker tevens afschrift van het advies van de commissie toegezonden, alsmede afschrift van het hem betreffende proces-verbaal van de zitting waarin hij werd gehoord. Hem wordt voorts ter kennis gebracht de inhoud van artikel 7, eerste en tweede lid, van de wet en van artikel 20 van dit besluit.

Artikel 20. 1. Degene die tegen een afwijzende beslissing op zijn verzoek om erkenning van zijn bezwaren als ernstige gewetensbezwaren bij Ons voorziening vraagt, zendt het daartoe strekkende verzoekschrift aan Onze Minister. Onze Minister zendt de verzoeker bericht van ontvangst.

2. Onze Minister zendt het verzoekschrift en alle overige op de zaak betrekking hebbende bescheiden aan de Raad van State.

HOOFDSTUK III

De ongewapende militaire dienst

Artikel 21. Hij, die overeenkomstig artikel 8 der wet is erkend in zijn bezwaren tegen de vervulling van de militaire dienst, bepaaldelijk gericht op strijd met de wapenen, wordt bij het vervullen van zijn militaire verplichtingen ontheven van:

a. het dragen en hanteren van wapenen;

b. diensten met betrekking tot het vervoeren of behandelen van munitie;

c. oefeningen en theorie met betrekking tot de wapenleer.

HOOFDSTUK IV

Algemene bepalingen met betrekking tot de erkende gewetensbezwaarden

Artikel 22. De burgemeester registreert de erkende gewetensbezwaarden, die in het bevolkingsregister van zijn gemeente zijn opgenomen. Erkende gewetensbezwaarden, die in het centrale bevolkingsregister zijn opgenomen, worden geregistreerd door de burgemeester van 's-Gravenhage, alsook de erkende gewetensbezwaarden, die niet meer in een bevolkingsregister zijn opgenomen. Omtrent de aard en de wijze van de te houden registratie geeft Onze Minister nadere regelen.

Artikel 23. De autoriteit, aan wie blijkt of die vermoedt, dat een erkende gewetensbezwaarde behoort tot een Staat welks onderdanen krachtens een met die Staat gesloten verdrag in Nederland niet tot krijgsdienst gehouden zijn, geeft hiervan terstond kennis aan Onze Minister, zo mogelijk met overlegging van een stuk, waaruit de nationaliteit van de erkende gewetensbezwaarde blijkt.

Artikel 24. 1. Ingeval van de erkende gewetensbezwaarde de geschiktheid tot het vervullen van de vervangende dienst moet worden vastgesteld, geschiedt zulks overeenkomstig de regelen welke voor dienstplichtigen gelden.

2. De tewerkgestelde, omtrent wiens geschiktheid tot het vervullen van de vervangende dienst de beslissing van de Inspecteur van de militair geneeskundige dienst wordt ingeroepen, kan in het genot van groot verlof worden gesteld.

Artikel 25. 1. De oproeping tot het vervullen van vervangende dienst geschiedt door of vanwege Onze Minister.

2. De oproeping tot het vervullen van gewone vervangende dienst geschiedt door middel van een persoonlijke kennisgeving. Is het adres van de erkende gewetensbezwaarde bij Onze Minister niet bekend dan geschiedt de oproeping bij openbare kennisgeving. De openbare kennisgeving geschiedt op verzoek van Onze Minister door de burgemeester van de gemeente waar de erkende gewetensbezwaarde in het bevolkingsregister is opgenomen of laatstelijk was opgenomen, en wordt in de gemeentete op de gebruikelijke wijze openbaar gemaakt.

3. De oproeping tot het vervullen van buitengewone vervangende dienst geschiedt op door Onze Minister te bepalen wijze.

HOOFDSTUK V

Rechten en verplichtingen van de erkende gewetensbezwaarden

Artikel 26. 1. Onze Minister stelt ten aanzien van de erkende gewetensbezwaarde vast:

a. de tak van dienst waarbij de vervangende dienst wordt volbracht;

b. het tijdstip van opkomst;

c. de plaats van opkomst.

2. In de oproeping wordt vermeld, onder meer:

a. de verplichting om zich op het aangegeven tijdstip en de aangegeven plaats aan te melden;

b. de verplichting van de opgeroepene, die de vervangende dienst heeft moeten aanvragen of voortzetten en op de bepaalde tijd en plaats niet is verschenen, zich zodra mogelijk aan te melden bij de in de oproeping genoemde autoriteit;

c. de inhoud van artikel 52 der wet.

Artikel 27. De vervangende dienst vangt aan op het ogenblik waarop de erkende gewetensbezwaarde tot het voldoen aan de oproeping, op de plaats voor zijn opkomst bepaald, is verschenen.

Artikel 28. Vangt de erkende gewetensbezwaarde de tewerkstelling niet aan op de daarvoor vastgestelde datum, op grond van een naar het oordeel van Onze Minister wettige reden, dan treedt hij in het genot van groot verlof.

Artikel 29. De erkende gewetensbezwaarde die tot het vervullen van vervangende dienst heeft moeten opkomen doch op tijd en plaats, voor zijn opkomst bepaald, niet is verschenen, meldt zich zodra mogelijk aan bij de autoriteit bij wie hij zich moest melden, dan wel bij een andere door Onze Minister aan te wijzen autoriteit.

Artikel 30. 1. Het aanvragen van vrijstelling van de gewone vervangende dienst dan wel van vrijstelling van vervangende dienst om de reden bedoeld in artikel 15, tweede lid, der wet geschiedt, mondeling of schriftelijk, door of vanwege de erkende gewetensbezwaarde als regel bij de burgemeester van de gemeente waar hij, wie de aanvraag geldt, in het bevolkingsregister is opgenomen.

2. Van elke aanvraag om vrijstelling geeft de burgemeester terstond een bewijs af aan degene, die de aanvraag heeft gedaan.

3. De aanvraag wordt buiten behandeling of buiten verdere behandeling gelaten:

a. indien blijkt dat de erkende gewetensbezwaarde reeds van de op hem uit de wet voortvloeiende verplichtingen is ontslagen, voorgoed vrijgesteld, dan wel voorgoed ongeschikt bevonden is;

b. indien blijkt dat de erkende gewetensbezwaarde alleen verplicht is tot het vervullen van buitengewone vervangende dienst tenzij het betreft een aanvraag om vrijstelling om de reden bedoeld in artikel 15, tweede lid, der wet;

c. indien het geldt een aanvraag om vrijstelling wegens kostwinnerschap en Onze Minister heeft bepaald, dat vergoeding zal worden toegekend als in artikel 26 der wet bedoeld.

Artikel 31. 1. De aanvraag om vrijstelling wegens kostwinnerschap of wegens persoonlijke onmisbaarheid geschiedt door of vanwege de erkende gewetensbezwaarde, binnen veertien dagen na ontvangst van de oproeping tot tewerkstelling. Ontstaat de reden tot het aanvragen van vrijstelling eerst na de hiervóór aangegeven tijd, dan geschiedt de aanvraag binnen veertien dagen nadat de reden tot aanvragen is ontstaan. Ten aanzien van hem, die tijdelijk is vrijgesteld en opnieuw vrijstelling verlangt, geschiedt de aanvraag daartoe binnen de door Onze Minister te bepalen tijd. De aanvraag kan geschieden bij de burgemeester van een andere gemeente dan die, waar de erkende gewetensbezwaarde, wie de aanvraag geldt, in het bevolkingsregister is opgenomen. Acht de burgemeester het wenselijk dat een bij hem gedane aanvraag door de burgemeester van een andere gemeente wordt behandeld, dan verwijst hij de aanvrager naar die burgemeester.

2. De burgemeester, die de aanvraag om vrijstelling behandelt, maakt een staat van inlichtingen op, waarin hij alle omstandigheden vermeldt, die voor de beoordeling van het recht op vrijstelling van belang kunnen zijn. Hij ondervraagt degene, die de aanvraag doet, ten aanzien van hetgeen in de staat moet worden opgegeven, en stelt voorts een onderzoek in om zoveel mogelijk zekerheid omtrent de te verstrekken inlichtingen te verkrijgen.

Artikel 32. 1. Bij de beslissing op aanvragen om vrijstelling wegens het bekleden van een geestelijk ambt of een godsdienstig menslievend ambt of opleiding tot zodanig ambt wordt in acht genomen de inhoud van de bij het Dienstplichtbesluit¹⁾ behorende tabellen I en II. De vrijstelling kan ook worden verleend, indien de erkende gewetensbezwaarde niet behoort tot de personen, in kolom 2 en 3 van tabel I of in kolom 2 van tabel II vermeld, maar niettemin verkeert in een geval, dat met een der daar omschreven gevallen kan worden gelijkgesteld.

2. Door of vanwege de erkende gewetensbezwaarde wordt bij de burgemeester ingeleverd een verklaring waaruit blijkt, dat hij voor wie de aanvraag geldt, verkeert in een der gevallen, in tabel I of in tabel II omschreven, of in een daarmee overeenkomend geval.

3. De inlevering geschiedt — voor zoveel mogelijk — binnen een maand nadat de reden tot het aanvragen van vrijstelling is ontstaan. Ten aanzien van hem, die tijdelijk is vrijgesteld en opnieuw vrijstelling verlangt, geschiedt de inlevering binnen de door Onze Minister te bepalen tijd.

4. Voor zoveel betreft hen, die nog in opleiding zijn of zich in een kloosterinrichting bevinden, mag de verklaring, behoudens door Onze Minister toe te laten uitzonderingen, bij de inlevering niet ouder zijn dan veertien dagen.

5. De verklaring moet in Nederland zijn afgegeven, voor zover uit de tabel het tegendeel niet blijkt. Ook in andere gevallen kan Onze Minister met verklaringen, die buiten Nederland zijn afgegeven, genoegen nemen. Voor zover Onze Minister niet anders bepaalt, moet de handtekening van degene, die de verklaring heeft afgegeven, voor echt zijn verklaard door de burgemeester, door een Nederlandse diplomatieke of consulaire ambtenaar of, indien de afgifte in Suriname of de Nederlandse Antillen heeft plaats gehad, door het hoofd van het plaatselijk bestuur.

6. Indien de erkende gewetensbezwaarde, die voorgoed of tijdelijk is vrijgesteld om de in het eerste lid genoemde reden, heeft opgehouden te verkeren in een geval, als daar bedoeld, wordt daarvan onverwijld door hem of van zijnentwege opgaaf

¹⁾ Koninklijk besluit van 9 november 1956, *Stb.* 542, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 12 augustus 1964, *Stb.* 362.

gedaan aan de burgemeester, tenzij hij inmiddels uit de vervangende dienst mocht zijn ontslagen. De burgemeester brengt de in de vorige volzin bedoelde opgaaf binnen veertien dagen na ontvangst ter kennis van Onze Minister. Gelijke mededeling doet de burgemeester indien hem op andere wijze is gebleken, dat de persoon aan wie de vrijstelling als bedoeld in het eerste lid is verleend, heeft opgehouden te verkeren in een geval, als in dat lid bedoeld.

Artikel 33. 1. Door of vanwege de erkende gewetensbezwaarde, die vrijstelling verlangt wegens broederdienst, wordt bij de burgemeester aanvraag gedaan tot het opmaken van een verklaring betreffende broederdienst. Uit deze verklaring moet blijken welke broeders van de erkende gewetensbezwaarde volgens opgaaf van de aanvrager dienen of gediend hebben bij de krijgsmacht of bij de toenmalige overzeese krijgsmacht dan wel vervangende dienst vervullen of vervuld hebben en verkeren in een der gevallen, omschreven in het tweede en vierde lid van artikel 18 der wet, en in welk van deze gevallen ieder hunner verkeert.

2. Als tijdstip, bedoeld in het tweede lid van artikel 18 der wet, geldt de datum van 1 januari van het jaar der lichting waarvoor de erkende gewetensbezwaarde voor de dienstplicht is ingeschreven.

3. De aanvraag geschiedt binnen een maand nadat de reden tot het aanvragen van vrijstelling is ontstaan.

Artikel 34. Voor de toepassing van het bepaalde in artikel 18, tweede lid, onder a, der wet blijft als broederdienst buiten aanmerking de werkelijke militaire dienst, die slechts bestaat in het bijwonen van oefeningen gedurende daarvoor vastgestelde oefeningsuren.

Artikel 35. De burgemeester zendt de stukken betreffende vrijstelling aan Onze Minister zo spoedig mogelijk nadat de aanvraag is gedaan. Zijn deze stukken niet opgemaakt door de burgemeester van de gemeente waar de erkende gewetensbezwaarde in het bevolkingsregister is opgenomen, dan geschiedt de toezending door tussenkomst van die burgemeester.

Artikel 36. 1. Omtrent elke aangevraagde vrijstelling wordt zo spoedig mogelijk uitspraak gedaan.

2. Van elke uitspraak wordt mededeling gedaan aan de erkende gewetensbezwaarde of zijn wettelijke vertegenwoordiger en aan de burgemeester van de gemeente, waar de erkende gewetensbezwaarde in het bevolkingsregister is opgenomen. Deze burgemeester brengt de uitspraak ter algemene kennis. Het laatste geschiedt bij openbare kennisgeving of door de uitspraak voor de tijd van 10 dagen ter gemeentesecretarie voor ieder ter inzage te leggen, in welk geval hiervan openbare kennisgeving plaats heeft. In de persoonlijke en in de openbare kennisgeving wordt de inhoud van artikel 20 der wet weergegeven.

3. De burgemeester zendt het in artikel 20, tweede lid, der wet bedoelde verzoekschrift aan Ons, door tussenkomst van Onze Minister. Deze zendt het verzoekschrift en alle overige op de zaak betrekking hebbende bescheiden aan de Raad van State.

Artikel 37. De autoriteit, die vermoedt, dat iemand ten onrechte van vervangende of gewone vervangende dienst is vrijgesteld als gevolg van een der in artikel 21 der wet bedoelde feiten, brengt dit met mededeling van de gronden, waarop het vermoeden berust, terstond ter kennis van Onze Minister.

Artikel 38. 1. De erkende gewetensbezwaarde van wie, vóór het tijdstip waarop hij de vervangende dienst voor de eerste maal zou moeten aanvragen, een broeder in Nederlandse krijgsmacht is gesneuveld, wordt slechts verplicht tot het vervullen van buitengewone vervangende dienst. Onder een gesneuvelde wordt mede verstaan de broeder die:

hetzij als militair

a. is overleden of wordt vermist ten gevolge van oorlogshandelingen;

b. is overleden ten gevolge van verwonding of ziekte, opgedaan bij of door oorlogshandelingen;

c. is overleden of wordt vermist in en door de militaire dienst;

d. is overleden ten gevolge van verwonding of ziekte, opgedaan in en door de militaire dienst;

hetzij als lid van een verzetsorganisatie, als bedoeld in het Koninklijk besluit van 5 september 1944 (Stb. E 62):

e. is overleden of wordt vermist ten gevolge van het plegen van actief verzet;

f. is overleden ten gevolge van verwonding of ziekte, opgedaan bij het plegen van actief verzet;

g. ten gevolge van het plegen van actief verzet in een gevangenis of een concentratiekamp is opgesloten geweest en aldaar is overleden;

h. een opsluiting, als onder g bedoeld, heeft ondergaan en als gevolg van de daarbij doorstane ontberingen na terugkeer uit een der bedoelde inrichtingen, is overleden;

hetzij als zeeman in de zin van artikel 1, onder c, van het Vaarplichtbesluit 1942:

i. is overleden of wordt vermist ten gevolge van oorlogshandelingen;

j. is overleden ten gevolge van verwonding of ziekte, opgedaan bij of door oorlogshandelingen;

hetzij als erkende gewetensbezwaarde:

k. is overleden in en door de vervangende dienst;

l. is overleden ten gevolge van verwonding of ziekte, opgedaan in en door de vervangende dienst.

2. Door of vanwege de erkende gewetensbezwaarde, die op grond van een omstandigheid als bedoeld in het eerste lid, slechts voor de vervulling van buitengewone vervangende dienst in aanmerking wenst te komen, wordt daartoe binnen een maand nadat de reden tot de aanvraag is ontstaan, aanvraag gedaan bij de burgemeester der gemeente, waar de erkende gewetensbezwaarde in het bevolkingsregister is opgenomen.

Artikel 39. Onze Minister kan met afwijking van de termijnen, voor de indiening der aanvragen in voorafgaande artikelen gesteld, genoegen nemen, indien blijkt, dat voor het niet in acht nemen van die termijnen een aannemelijke reden bestaat.

Artikel 40. 1. Onze Minister stelt de erkende gewetensbezwaarde ervan in kennis, of hij vervangende dan wel uitsluitend buitengewone vervangende dienst moet vervullen.

2. Onze Minister stelt de burgemeester van de gemeente, waar de erkende gewetensbezwaarde in het bevolkingsregister is opgenomen, in kennis van de in het eerste lid bedoelde verplichting.

3. Voor de uitvoering van artikel 24, tweede lid, der wet is het Mobilisatie-vrijstellings-besluit¹⁾ van overeenkomstige toepassing.

Artikel 41. Door of vanwege Onze Minister kan uitstel van de gewone vervangende dienst of van een gedeelte daarvan worden verleend. De duur van het uitstel wordt eveneens door of vanwege Onze Minister bepaald.

Artikel 42. Omtrent de verlenging van de vervangende dienst, als bedoeld in artikel 25 der wet, beslist Onze Minister.

HOOFDSTUK VI

Financiële bepalingen

Artikel 43. De tewerkgestelde heeft aanspraak op een zakgeld op basis van de soldij zoals deze door Ons is vast-

¹⁾ Koninklijk besluit van 18 april 1939, Stb. 543.

Artikel 44. De tewerkgestelde heeft aanspraak op een spaarpremie op de voorwaarden zoals deze door Ons zijn vastgesteld voor dienstplichtige soldaten van de land- en de luchtmacht.

gesteld voor dienstplichtige soldaten van de land- en luchtmacht.

Artikel 45. 1. Gedurende de tijd, dat gewone vervangende dienst wordt vervuld, is — behoudens het bepaalde in het tweede en derde lid — het Kostwinners-vergoedingsbesluit-militairen¹⁾ van overeenkomstige toepassing.

2. Wordt gewone vervangende dienst vervuld nadat de erkende gewetensbezwaarde de eerste oefening als militair reeds heeft volbracht, dan is het Inkomsten-vergoedingsbesluit-militairen²⁾ van overeenkomstige toepassing.

3. De tewerkgestelde die is gehuisvest in het gezin waartoe hij behoort, ontvangt aan emolumenten, voortvloeiende uit zijn vervangende dienst in totaal niet méér dan zijn inkomen, ware hij niet tewerkgesteld, zou hebben bedragen, met dien verstande, dat indien dit inkomen verandering zou hebben ondergaan ten gevolge van een algemene en door de overheid aanvaarde wijziging in de loonstandaard, het vergoedingsbedrag opnieuw wordt berekend.

HOOFDSTUK VII

Tuchtrechtelijke bepalingen

Artikel 46. 1. De aanwijzing van de organen, bedoeld in de artikelen 30 en 51 der wet, geschiedt in overleg met het hoofd van de dienst of instelling waarbij de tewerkstelling van erkende gewetensbezwaarden plaats vindt.

2. De bij de in het eerste lid bedoelde dienst of instelling tewerkgestelden worden er schriftelijk van in kennis gesteld wie te hunnen aanzien de strafbevoegdheid uitoefent, alsmede wie de autoriteiten zijn, aangewezen krachtens artikel 39, eerste lid, en 41, tweede lid, der wet.

Artikel 47. 1. De dag waarop de tenuitvoerlegging van een van de in de artikelen 35 tot en met 38 der wet genoemde straffen is aangevangen, geldt als eerste dag van de bepaalde straftijd.

2. In geval van arrest neemt de straftijd een einde bij de aanvang van de dienst op de dag, volgend op de laatste strafdag.

Artikel 48. 1. Indien overeenkomstig het derde lid van artikel 38 der wet voor de tenuitvoerlegging van de straf van arrest de medewerking is ingeroepen van rijks- of gemeentepolitie, in het bijzonder strekkende tot in gebruikgeving van een verblijf tot verzekerde bewaring, waarbij eventueel inbegrepen voeding, middelen tot verblijf en vervoer, worden de daaraan verbonden kosten naar door Onze Ministers van Defensie, Justitie en Binnenlandse Zaken te stellen regelen, vergoed.

2. Indien het arrest wordt ondergaan in een verblijf dat niet krachtens een andere wettelijke bepaling daarvoor is bestemd, zal dit verblijf moeten voldoen aan de eisen, welke Onze Minister daaraan stelt.

Artikel 49. 1. De straf van arrest wordt door opneming in een ziekenverblijf of door een door de behandelend arts voorgeschreven maatregel tot herstel van gezondheid, niet onderbroken.

2. Gedurende de straftijd wordt de met arrest gestrafte, indien zijn lichamelijke en geestelijke gesteldheid dit toelaat, ook in het ziekenverblijf zo mogelijk afgezonderd.

Artikel 50. De met arrest gestrafte wordt niet met groot verlof gezonden of van de uit de wet voortvloeiende verplichtingen ontslagen vóórdat de straf geheel ten uitvoer is gelegd.

Artikel 51. 1. Wordt arrest opgelegd voor langer dan twee dagen, met de bepaling dat de gestrafte gedurende de straftijd is uitgesloten van het verrichten van dienst, dan wordt geneeskundige contrôle op zijn lichamelijke en geestelijke toestand uitgeoefend.

¹⁾ Koninklijk besluit van 11 februari 1954, *Stb.* 75, zoals gewijzigd bij Koninklijk besluit van 31 mei 1956, *Stb.* 316.

²⁾ Koninklijk besluit van 24 maart 1958, *Stb.* 149.

2. Een geneeskundige bezoekt de gestrafte, bedoeld in het eerste lid, ten minste eenmaal per week, voor de eerste maal binnen 24 uur na de inarreststelling.

3. De met arrest gestrafte die gedurende de straftijd is uitgesloten van het verrichten van dienst neemt indien het weer het toelaat, zo mogelijk dagelijks ten minste een half uur beweging in de open lucht.

Artikel 52. De met arrest gestrafte mag in het verblijf waar hij zijn straf ondergaat geen door Onze Minister verboden voorwerpen onder zijn berusting hebben.

Artikel 53. 1. De met arrest gestrafte die zulks uit hoofde van zijn godsdienstige gezindte verzoekt, wordt vergund op zondagen en andere erkende als rustdag te vieren godsdienstige feest- en kerkdagen een godsdienstoefening bij te wonen van de godsdienstige gezindte of instelling waartoe hij behoort of waarbij hij is aangesloten.

2. Van het in het eerste lid bepaalde kan worden afgeweken voor zover de belangen van de dienst zulks eisen, voorts indien de afstand tussen de plaats waar de samenkomst wordt gehouden en de plaats waar het arrest ten uitvoer wordt gelegd daartoe een beletsel vormt, alsmede indien er gegrond vermoeden bestaat, dat van de gelegenheid om een bepaalde godsdienstoefening bij te wonen, misbruik wordt gemaakt.

Artikel 54. Het beklag, bedoeld in artikel 41 der wet, wordt schriftelijk ingediend door tussenkomst van de strafoplegger, bij de autoriteit bedoeld in artikel 39 der wet of, zo deze als strafoplegger is opgetreden, door diens tussenkomst bij de autoriteit, bedoeld in artikel 41, tweede lid, der wet.

Artikel 55. Indien een tewerkgestelde zich wenst te beklagen over een hem opgelegde disciplinaire straf zal de strafoplegger aan wie hij zijn verlangen daartoe kenbaar maakt, hem daarvan op generlei wijze tegen zijn wil trachten terug te houden. Integendeel zal klager, voor zover hij dit verlangt, de nodige hulp worden verleend bij het opmaken en indienen van zijn beklag; indien hij zich in arrest bevindt zal hem de gelegenheid niet worden benomen daarover de personen te raadplegen, door hem aangewezen, voor zover de toelating van die personen niet in strijd is met de belangen van de dienst of de discipline.

Artikel 56. De autoriteit, die over het beklag heeft beslist, doet zonodig een voorstel aan Onze Minister om het door de klager ten onrechte geleden nadeel zoveel mogelijk te herstellen.

Artikel 57. 1. Onze Minister kan bij bijzondere gelegenheden gehele of gedeeltelijke vrijstelling van opgelegde disciplinaire straffen verlenen.

2. Van de verleende of gedeeltelijke vrijstelling zal ten aanzien van iedere gestrafte aantekening worden gehouden, evenals van de gelegenheid waarbij zij is verleend.

Artikel 58. 1. De tewerkgestelde, die zich over een hem gegeven dienstbevel bezwaard acht, is bevoegd deswege bij bezwaarschrift zijn beklag te doen bij Onze Minister. Het bezwaarschrift wordt ingezonden door tussenkomst van het orgaan, onder wiens gezag de tewerkgestelde is gesteld.

2. De verplichting om het bevel op te volgen wordt door het beklag niet opgeheven.

3. Onze Minister doet de zaak onderzoeken en beslist naar bevind van zaken. Hij brengt zijn beslissing schriftelijk ter kennis van de klager en het in het eerste lid bedoelde orgaan.

HOOFDSTUK VIII

Slotbepalingen

Artikel 59. De voor de uitvoering van dit besluit nodige regelen worden door Onze Minister vastgesteld.

Artikel 60. De punt aan het eind van artikel 39, eerste lid, onder j, van het Dienstplichtbesluit¹⁾ wordt vervangen door een kommapunt, waarna aan dat lid wordt toegevoegd:

hetzij als erkende gewetensbezwaren ~~worden~~ ^{worden} in de zin van de Wet gewetensbezwaren ~~in~~ ⁱⁿ militaire dienst:

- k. is overleden ^{overleden} in en door de vervangende dienst;
- l. is overleden ten gevolge van verwondingen of ziekte, opgedaan in en door de vervangende dienst.

Artikel 61. Het Koninklijk besluit van 3 mei 1924, Stb. 230, wordt ingetrokken.

Artikel 62. Dit besluit kan worden aangehaald als „Besluit gewetensbezwaren militaire dienst”.

Artikel 63. De Wet gewetensbezwaren militaire dienst²⁾, alsmede dit besluit treden in werking met ingang van 1 december 1964.

¹⁾ Koninklijk besluit van 9 november 1956, Stb. 542, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 12 augustus 1964, Stb. 362.
²⁾ Wet van 27 september 1962, Stb. 370.

Onze Ministers van Defensie en van Justitie zijn, ieder voor zoveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

Soestdijk, 29 oktober 1964.

JULIANA.

De Minister van Defensie,
P. J. S. DE JONG.

De Minister van Justitie,
Y. SCHOLTEN.

Uitgegeven de vijfde november 1964.

De Minister van Justitie,
Y. SCHOLTEN.